

tarpiaus apkrautos su akmenimis. Senkapis yra Medėje, dešinėje keliuko Dargužinė–Pamedžio vienkiemis–Užpelkiai–Dovainiai pusėje.

Gojus gražus. Tai aukštokas kalnas, apaugęs lapuočiais medžiais. Nuo Gojaus viršūnės už 16 km. į vakarus matyti su Mosėdžio bažnyčios bokštai, į vasaros vakarus (pietvakarius) – Šačių bažnyčios bokštas, į pietvakarius už 7 km. matosi Notėnų bažnyčios šventoriaus klevai. Ilgai kalbėdavome čia atisėdę apie viską: matytas vietas, apie Gojaus vardo kilmę ir jo praeitį. Nuo Gojaus pakalne eidavome prie Laumės pėdos akmens (prie Laumės kelio). Įdomus neolito amžiaus akmens kirvukų gludinimo varstotas. Pakalbėję apie laumes, apie neolite gyvenusius žmones, einame į Pamedžių paslaptinius kapelius. Tai gražus kalnelis, aplink apaugęs storais lapuočiais medžiais. Viduryje – keturi kryžiai: 3 stogastulpiai ir vienas kryžiaunas kryžius. Kapelių šiaurės rytų pakraštyje – lyg koks įdubimėlis. Jame esą palaidoti Pamedžių savininkai. Susėdę, pašnekėję apie jų praeitį, eidavome į namus. Vakarienė, poilsis.

MIKYTŲ KAIMAS

Dviračiais važiuodavome į Mikytų kaimą. Įdomi jo praeitis. Jame yra Mikytų pilis (Pilė). Piliakalnis – dešiniame Šatos upelio krante. Įdomi jo praeitis ir padavimai apie jį. Iš čia važiuodavome į Mikytų Alkos kalną, kur kadaise esą vaidilutės kūreno pagonių žemaičių šventą ugnį. Senis Antanas Malakauskis pasakojo, kad Alkos kalne dar buvo galima įžiūrėti, kurio vietoje buvęs senųjų žemaičių maldoms naudotas aukų šulinys. Aplankydavome Mikytų kapines, kuriose palaidotas paskutinis Mikytų dvarelis savininkas Mikyta. Po jo mirties dvarelis vietoje įkurtas Mikytų bažnytkaimis. Apžiūrėdavome ir 1831 m. sukilimo dalyvio bajoro Urbonavičiaus

buvusį stambų ūkį, Ustekio kapelių papėdėje – Bonaparto Nepaleono žygio Prūsų Jorko korpuso karių laikotarpio duoklės krosnies likučius.

EKSKURSIJA PO PLATELIŲ EŽERĄ

Plateliai – gražiausias, žymiausias Platelių apylinkių ežeras, o patys Plateliai – Žemaičių Šveicarija. Platelių ežero šiaurinis pakraštys bus apie 3 kilometrai nuo Pamedžių. Eidavome pėsti į Paežerės Rudaičių kaimą pas Platelių vidurinio ežero žvejį ūkininką Juozapą Alminą, kuris mums nemokamai paskolindavo valtį. Valtis būdavo Platelių ežero pakrantėje prižiūta grandine prie stipraus stulpo ir užrakinta kabančia spyna. Irklai ir kau-

Adolfo Jucio mama Barbora Jonkaitė-Jucienė

šas vandeniui iš valtės išsemti buvo pas J. Alminą, kurio sodyba yra netoli nuo Platelių ežero pakrantės, apaugusi šimtamečiais medžiais. Platelių ežere išbūdavome visą dieną. Aplankydavome Ubagsalę, Briedsalę, Veršių salą, Rančelį, Pliksalę ir garsiąją Platelių ežero salą Pilį (Pilę). Prie kiekvienos reikia sustoti, išlipus apžiūrėti, pasidžiaugti jomis ir jų gilia praeitimi. Ką bekalbėti apie Piją, kuri apaugusi tūkstantmetėmis liepomis, ažuolais ir įvairiausiais lapuočiais medžiais! Tuo laiku dar buvo išlikusių buvusios medinės pilies

(Nukelta į 10 p.)

1971 m. Plungiškių draugijos nariai poeto V. Mačernio gimtinėje, Šarnelėje. Iš kairės pirmas – A. Jucys, trečia – E. Adomavičienė, pirmas iš dešinės – Vitas Valatka. Nuotrauka K. Surplio

Plungės bažnyčios fragmentai ir koplytstulpis bažnyčios šventoriuje. Danutė Mukienės nuotraukos

(Atkelta iš 9 p.)

pamatų liekanų, o salos pakraščiuose – degtų raudonų plytų likučių. Platelių pilis buvo garsi XV a. pabaigoje ir XVI a. viduryje. Garsas apie ją sklido plačiai. Ji buvo didelio krašto, kuris Vakaruose siekė Klaipėdos kraštą (Prūsų sieną), Pietuose – Miniją, Šiaurėje – Šventąją upę, o rytuose – Telšių apylinkę, administracinis centras.

Mums reikėdavo apžiūrėti ir tilto likučius, polius. Pilės laikais ežero krantas buvo sujungtas tiltu su Pilės sala. Reikėjo pasidžiaugti ir Pilės salos grožiu, paminėti jos praeitį, išlikusius, padavimus.

Pietūs – sausi užkandžiai Pilės saloje. Pavalgius reikėdavo pasiekti vietą, kur prasideda Platelių ežeras. Priešais mus – lyg siauras sąsiauris į Laumalankų bajorų ežeriuką rytiniame ežero krante, prie kurio prieina

apie 2000 ha užimantis Plokštinės miškas.

Platelių ežero ilgis 7 km., plotis 3 km. didžiausias gylis 46 metrai.

Vakare pilni įspūdžių, patenkinti, kad ir pavargę grįžtame namo į Pamedžius.

EKSKURSIJA Į PLATELIUS, BERŽORĄ, LAUMALENKĮ

Važiudavome dviračiais. Pirmiausiai apžiūrėdavome Platelių miestelį, bažnyčią, dvarą ir senąją Platelių gyvenvietę prie Platelių ežero, prie kurio – buvusio dvaro sodyba ir miestelis. Miestelio teritorija ir dvarvietė ariama. Išartose vietose matosi didelės degtos plytos, plyt-

Platelių ežero fragmentas. Danutės Mukienės nuotrauka

Kryžiai Plungės bažnyčios šventoriuje ir Plungės varpinė. Danutė Mukienės nuotraukos

galiai. Jos – iš buvusios Platelių bažnyčios pamatų. Buvusios klebonijos vietoje – vyšnių ir kitų spalvų ornamentuotų, paliavotų (glazūruotų) koklių nuolaužos. Pietus valgydavome Plateliuose.

BERŽORAS

Beržoras – sena gyvenama vietovė. Vytauto Didžiojo valdymo laikais gyvenvietės vaizdas pasikeitė, ypač buvęs Beržoro dvaras. Ji ir tais laikais dar tebebuvo vadinama dvarvieta. Pastaroji priklausė ūkininko Zvirgžio ūkiui. Meniniu požiūriu turtinga Beržoro bažnyčia. Labai įdomios ir gražios Beržoro kapinės, kurios priklausė Platelių parapijos bažnyčiai. Mūsų jaunystės metais kapinėse dar buvo nemažas skaičius koplytstulpių, ažuolinių kryžių su įvairiomis figūromis, vienas kitas stogastulpis, akmeninių ir cementinių paminklų. Beržore dar tebebuvo ir primoji šios gyvenvietės bažnytelė, vadinama kapinių mišauna koplyčia. Joje buvo ir vargonai.

Gražus ir Beržoro ežerėlis. Jo viduryje yra sala. Beržoro ežeras anksčiau priklausė Platelių parapijos klebonijai. Caro valdžia 1842 m. jį atėmė iš Platelių klebonijos.

LAUMALENKIS

Laumalenkis – sena gyvenama vietovė. XVI a. Lietuvos didysis kunigaikštis ir Lenkijos karalius Žygimantas Augustas keturis valakus žemės prie Laumalenkės ežeriuko už tarnybą padovanojo Platelių pilies komen-

dantui Kobelynui. Laumalenkio bajorų (buvusio bajoro Kobelyno) ežeriukai, kurių krantai vingiuoti, apaugę daugiausiai lapuočiais medžiais. Gamta čia įspūdinga.

Vakare grįždavome į namus.

KAIP ADOLFAS JUCYS VEŽĖ ŠAUTUVUS

1918 m. pabaigoje Adolfo brolis Pranas iš Lietuvą paliekančių vokiečių kariuomenės karių buvo įsigijęs šautuvų. 1918 m. pradžioje Salantuose įsitvirtino baltieji. Namuose buvo užsilikę brolio Prano keletas šautuvų, kuriuos laikyti šeima bijojo. Nutarė vežti pas seserį Stefaniją Jucaitę-Daukantienę, kuri buvo gimusi 1900-10-21 ir 1920 m. ištekėjusi už Kazimiero Daukanto į Grūšlaukės Medsėdžių kaimą. Pakinkė kumelaitę, šautuvus sudėjo į vežimo dugną, apdėjo juos šieniu. Adolfas važiavo. Dešinėje vieškelio Salantai–Grūšlaukė pusėje, arčiau Grūšlaukės, stovėjo buvo pastatyta medinė bažnyčia (koplytelė), kuri XX amžiaus pradžioje buvo pastatyta ant kalnelio, kurio viršuje buvo įdubimas, panašus į aukštiekninką gulinčios moters gultą. Priartėjus Adolfui prie koplytelės, jis pamatė priešais atriedantį automobilį. Kumelaitė pasibadė, šautuvai iš vežimo išvirto, o vežimas įvirto į griovį. Automobilis nuvažiavo pro šalį, o Adolfas, kiek atsigavęs, nes buvo sutrenktas jo kūnas, susikrovė šautuvus į vežimą ir nuvažiavo pas Daukantą ir jam šautuvus perdavė (A. Jucys, „Ponios lova, baltųjų automobilis, kumelaitė ir

(Nukelta į 12 p.)